

HRVATSKI GEODETSKI INSTITUT

Od 1. ožujka 2000. godine u Republici Hrvatskoj se primjenjuje Zakon o državnoj izmjeri i katastru nekretnina (Narodne novine 128/99), koji je donio Zastupnički dom Hrvatskog državnog sabora na sjednici od 5. studenoga 1999. godine. Taj Zakon donosi brojne i suštinski važne odredbe koje uređuju geodetsku djelatnost u Republici Hrvatskoj, a obuhvaćaju reguliranje kompleksnih područja geodetskih poslova od državnog interesa, kao što su: državna izmjera, katastar nekretnina, registar prostornih jedinica, katastar vodova, geodetski radovi za posebne potrebe, nadležnosti i obavljanje poslova državne izmjere i katastra nekretnina, te ustrojstvo Državne geodetske uprave.

Jedna je od važnih odredbi i novina koje donosi ovaj Zakon osnivanje nove ustanove za trajno obavljanje geodetske djelatnosti od interesa za Republiku Hrvatsku, pod nazivom Hrvatski geodetski institut ili skraćeno HGI. U tom je smislu Zakon osnivački akt Instituta i u njemu su u poglavlju IV. točka 3, sukladno Zakonu o ustanovama (Narodne novine 76/93), jasno precizirani elementi potrebni za njegovo osnivanje. Tako je učinjen prvi i iznimno važan korak koji će u idućem razdoblju omogućiti ustrojavanje Instituta i početak rada. Treba naglasiti i istaknuti veliku zaslugu svih sudionika koji su u postupku predlaganja i donošenja Zakona omogućili osnivanje Instituta. Naime, konačno je uspješno realizirana ideja koja je u geodetskoj javnosti Republike Hrvatske u različitim oblicima prisutna četrdesetak godina. Gotovo da i nije potrebno podrobnije obrazlagati genezu, opravdane potrebe i razloge osnivanja Instituta. Oni su i više nego razvidni s obzirom na stanje geodetskog naslijeđa Republike Hrvatske iz prethodnog razdoblja, pojave i primjene suvremenih geodetskih i računalnih tehnologija i koncepcija obavljanja geodetskih radova, preustroja cjelokupne geodetske djelatnosti na načelima tržišnih odnosa i poduzetništva, preustroja ovlasti i tijela državne uprave nadležnih za obavljanje geodetskih poslova, novih nastojanja i nove uloge geodezije u suvremeno orijentiranoj državi i društvu, nove pravne, zakonske i pravilničke regulative i mnogo toga drugoga. U tom smislu Institut je krupna promjena u organizaciji, ovlastima i obavljanju geodetske djelatnosti na državnoj razini i od državnog interesa. Institut se pojavljuje kao novi geodetski subjekt i važna spona koja bi trebala u području vođenja, organiziranja i obavljanja geodetskih radova na nov i drugačiji način povezati postojeće geodetske potencijale države. Prije svega geodetsku operativu, koja se sastoji od niza kvalitetnih i uglednih geodetskih tvrtki ovlaštenih za obavljanje geodetske djelatnosti, Državnu geodetsku upravu Republike Hrvatske i Geodetski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Nije na odmet podsjetiti i na prvu konkretnu inicijativu za osnivanje takve ustanove u Republici Hrvatskoj. Naime, u razdoblju nakon II. svjetskog rata, a posebno nakon osnivanja samostalnoga Geodetskog fakulteta 1962. godine pojavila se i jasno iskazala potreba osnivanja Geodetskog instituta. Ona je bila na Fakultetu potaknuta potrebom izvođenja organiziranog i sustavnog znanstvenoistraživačkog rada u suradnji s geodetskom praksom i potrebom rješavanja niza visokostručnih geodetskih zadaća koje su se nametnule pred geodetsku djelatnost onoga doba. Inicijativa za osnivanje Geodetskog instituta je na Fakultetu i formalizirana. Poprimila je konkretan oblik i ugrađena je u opće akte Fakulteta iz 1964. i 1966. godine. Iako se organizacijski oblik tadašnjeg instituta razlikovao od današnjeg, zanimljivo je iz ove perspektive podsjetiti na neke pojedinosti.

Statutom Geodetskog fakulteta iz 1964. godine donesena je odluka o osnivanju Geodetskog instituta Geodetskog fakulteta (čl. 10. Statuta) sa sljedećim temeljnim zadaćama: organiziranje i obavljanje znanstvenog rada te usavršavanje metoda rada u svim područjima geodezije, ispitivanje i analiziranje geodetskih radova s obzirom na točnost, primijenjene metode i ekonomičnost, davanje znanstvene podloge i usavršavanje geodetskih tehnoloških postupaka, suradnja s privrednim i drugim organizacijama, odnosno znanstvenim ustanovama u zemlji i inozemstvu, objavljivanje rezultata znanstvenog i stručnog rada, usavršavanje i izobrazba znanstvenog i stručnog podmlatka i dr. Sukladno odredbama ondašnjeg Zakona o organizaciji naučnog rada, Geodetski je institut trebao djelovati kao znanstvena ustanova, a upravljanje institutom trebalo je biti u ovlasti Savjeta Geodetskog fakulteta i direktora ko-

jeg postavlja Savjet. U tom su razdoblju za osnivanje Geodetskog instituta postojali kadrovski uvjeti, kao i oprema za početak rada, dok su nedostajali prostor i financijska sredstva. Iako je osnivanje instituta podržavala stručna praksa, do osnivanja na žalost nije došlo, bez obzira na visoku razinu pripremljenosti. Konačno, početkom sedamdesetih godina, tj. 1973. godine ideja osnivanja instituta je napuštena i nadomještena novim unutarnjim preustrojem Fakulteta utemeljenim na osnivanju Zavoda.

Nakon ovoga kratkog podsjećanja potrebno je iznijeti temeljne i načelne odrednice na kojima počiva osnivanje Instituta danas. Naime, sukladno odredbama Zakona, Hrvatski geodetski institut je javna ustanova sa sjedištem u Zagrebu koja će trajno obavljati poslove državne izmjere i katastra nekretnina koji su od interesa za Republiku Hrvatsku. Osnivač Instituta je Republika Hrvatska, a njezina prava kao osnivača ostvarivat će Vlada Republike Hrvatske. Institut je neprofitabilna ustanova s javnošću rada, koja neće obavljati svoju djelatnost radi stjecanja dobiti. Financiranje i sredstva za početak rada i daljnji rad osigurana su državnim proračunom Republike Hrvatske. Dio potrebne geodetske i računalne opreme Institutu će staviti na raspolaganje Državna geodetska uprava. Institut treba djelovati sukladno Zakonu, Zakonu o ustanovama, vlastitim općim aktima i svim drugim zakonima i propisima koji uređuju njegovu djelatnost. Rad Instituta nadzirat će Državna geodetska uprava, a djelatnost će biti planirana i realizirana sukladno godišnjim programima rada. Ti programi će biti usklađeni s višegodišnjim programima rada predloženima od Državne geodetske uprave i odobrenima od Hrvatskoga sabora i Vlade Republike Hrvatske. Temeljna su tijela Instituta, sukladno Zakonu i Zakonu o ustanovama, Upravno vijeće s 10 članova i ravnatelj, koje imenuje i razrješava Vlada Republike Hrvatske. U Institutu bi trebalo raditi dvadeset djelatnika, a od toga broja petnaestak visokokvalificiranih geodetskih stručnjaka specijaliziranih u pojedinim užim područjima geodezije.

Djelatnost je Instituta u najširem smislu definirana poslovima državne izmjere i katastra nekretnina. Međutim, u užem smislu, vrlo je precizno utvrđena čl. 44. Zakona i obuhvaća: vođenje osnovnih geodetskih radova, ustrojavanje topografskih, kartografskih i katastarskih baza, vođenje topografske izmjere, ustrojavanje i evidenciju zemljopisnih imena, vođenje izmjere i označavanja državne granice, vođenje razvojno-istraživačkih projekata, rad na standardizaciji i normiranju geodetskih radova i postupaka. Uz obavljanje visokostručnih geodetskih poslova Institut će posebnu pozornost posvetiti razvojno-istraživačkoj i znanstvenoj problematici, koja je povezana s unapređenjem stručnog rada, uvođenjem suvremene geodetske i računalne tehnologije te suvremenih standarada i postupaka obavljanja geodetskih radova.

U tijeku su aktivnosti povezane s ustrojem Instituta sukladno zakonskim propisima. Prvi je korak u tom smislu imenovanje privremenog ravnatelja Instituta odlukom Vlade Republike Hrvatske. U tijeku je predlaganje i imenovanje članova Upravnog vijeća, izradba prijedloga Statuta Instituta i upis u sudski registar ustanova. Navedene bi aktivnosti trebale biti obavljene u predstojećem razdoblju tako da će kao pravni subjekt Institut početi djelovati početkom slijedeće kalendarske godine. Naravno, ustroj Instituta i početak njegova operativnog rada povezan je i s nizom neriješenih zadataka, kao što su: nalaženje prostora za rad, opremanje suvremenom geodetskom i računalnom opremom, definiranje unutarnjeg ustrojstva sukladno Zakonom utvrđenoj djelatnosti, donošenje potrebnih općih akata, zapošljavanje visokokvalificiranih geodetskih stručnjaka i dr.

Na kraju ovoga sažetog i načelnog prikaza o Hrvatskom geodetskom institutu važno je naglasiti da će pri svom ustroju i preuzimanju Zakonom utvrđenih ovlasti svakako trebati veliku potporu svih geodetskih subjekata Republike Hrvatske. Također, u obavljanju svoje djelatnosti krajnje će stručno, odgovorno, konstruktivno i motivirajuće surađivati sa svim domaćim i inozemnim geodetskim ustanovama, tvrtkama, organizacijama, tijelima i udru-gama, prinoseći unapređenju, afirmaciji i napretku hrvatske geodezije.